

УДК 338.24:37.014.54(477):378.112"

*О. О. Романовський,
доктор педагогічних наук, професор, ректор,
Українсько-американський гуманітарний інститут "Вісконсінський Міжнародний Університет
(США) в Україні"*

БАЗОВІ ПОНЯТТЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ВНЗ

BASIC CONCEPTS AND DEFINITIONS OF ENTREPRENEURIAL UNIVERSITY

Вивчаються та узагальнюються теоретичні дослідження й практичні розробки в сфері університетського (академічного) підприємництва. Аналізуються базові поняття із теорії підприємницьких ВНЗ, розглядаються різні підходи, основи і теоретичні засади для визначення поняття підприємницького університету та розробки моделей підприємницьких ВНЗ.

The theoretical research and practical developments in the field of university (academic) entrepreneurship are investigated and summarized. The basic concepts of the theory of entrepreneurial universities are analyzed. The various approaches, foundations and theoretical basis for the definition of entrepreneurial university and development of entrepreneurial university models are discussed.

Ключові слова: університетське (академічне) підприємництво; підприємницький ВНЗ; моделі підприємницьких ВНЗ.

Keywords: *university (academic) entrepreneurship; entrepreneurial university, entrepreneurial universities models.*

Вступ. Проблеми сучасної вищої освіти загострилися в усьому світі ще у 1980-1990-х роках внаслідок економічних криз і поступового скорочення соціальних програм, у тому числі – й бюджетного фінансування ВНЗ. В країнах колишнього СРСР ці проблеми особливо яскраво висвітлювалися в середині 1990-х через труднощі трансформаційних змін у процесі політичних та суспільно-економічних перетворень, отримання незалежності та переходу до ринкових відносин. Такі проблеми за своєю суттю не є унікальними і властивими окремим націям, тому вони повинні розглядатися в загальносвітовому контексті трансформації інституційних основ вищої освіти. Нові, ринково-орієнтовані та вкрай комерціалізовані умови існування університетів у сучасному суспільстві поставили перед урядами держав, науковим і освітянським співтовариством питання про відмову від колишніх методів роботи, заснованих на державному протекціонізмі і виключно бюджетному фінансуванні вищої освіти, пристосовування до нових жорстких умов ринку, обмеження у деякій мірі академічної свободи і подальшої комерціалізації університетської діяльності.

Аналіз проблеми та огляд публікацій за темою роботи. Трансформаційні зміни економічних систем в умовах поширення процесів глобалізації викликали ланцюгову реакцію і у соціальній сфері. Національні системи вищої освіти були вимушені пристосовуватися до ринкових умов, посилення конкуренції, проникнення комерційних механізмів у середовище академічної діяльності. ВНЗ усіх типів почали трансформуватися і поступово комерціалізувати основні й супутні сфери своєї діяльності. Так виникли академічний капіталізм, феномен академічного (університетського) підприємництва в різних ВНЗ світу, з'явилися підприємницькі ВНЗ [1-3; 5-6; 12; 16-19; 21-23; 29; 36-38; 42; 45-49]. Проблемаам університетського (академічного) підприємництва, утворенню і розвитку підприємницьких ВНЗ присвячено значну кількість наукових досліджень і публікацій. Серед них: теорії

академічного капіталізму – монографію [42]; питання теорії і практики академічного (університетського) підприємництва, комерціалізації академічних знань розглянуто в роботах [8; 10; 36; 45]; підприємництву у ВНЗ присвячено праці [5; 11; 17; 27-28], підприємницьким університетам і коледжам – публікації [1-3; 5-6; 12; 16-19; 21-23; 29; 36-38; 42; 45-49]; порівняння академічного підприємництва і підприємницьких ВНЗ у країнах світу представлено в роботах [9; 13; 20; 23; 26; 30-31; 34; 40-41; 44; 49-51]; діяльність науковців-підприємців, підприємницьких ВНЗ їхня участь у академічній науці – в статтях [16-17; 25]. Розвиток хай-тек центрів у дослідницьких університетах США розглянуто в роботі [43]; утворенню і розповсюдженню знань, ліцензуванню і трансферу технологій присвячено публікації [35-37]; підприємницькі ВНЗ розглядаються як двигуни інновацій у монографії [47]; утворенню спін-офф (спін-аут) підприємств і стартових компаній присвячено роботи [32-33; 35]; утворенню та розвитку підприємницьких ВНЗ – публікації [1; 2; 12; 18; 21; 29; 44; 48]. Різні типи підприємницьких ВНЗ, взаємини і співпраця різних ВНЗ розглянуто у працях [1-3; 24]; вплив університетського підприємництва і підприємницьких ВНЗ на економічне зростання регіону і держави – у роботах [6-7; 11; 14; 37-38]; зв'язок університетського підприємництва з промисловістю – у [2; 15; 19; 46], «потрійній

спіралі» Г.Іцковіца присвячено монографії [2; 19]. огляд бібліографічних джерел із академічного (університетського) підприємництва і підприємницьких ВНЗ наведено у роботах [22; 39].

Постановка проблеми. Університетське (академічне) підприємництво та підприємницькі ВНЗ поширюються по всьому світу, мають значні досягнення в сфері вищої освіти, здійснюють значний внесок в соціально-економічний розвиток суспільства. Сьогодні важливо дослідити можливі шляхи подальшого розвитку і вдосконалення університетського (академічного) підприємництва в умовах українських реалій, вивчити можливості вітчизняних ВНЗ щодо ефективного підприємництва в сферах освіти і наукових досліджень, що є пов'язаним як із подальшим проникненням ринкових механізмів у діяльність самих ВНЗ і системи вищої освіти, так і з необхідністю виходу українських університетів на новий, значно вищий рівень їхньої діяльності. Необхідно докласти максимальних зусиль для вирішення невідкладних завдань, накреслених урядом України. Так, у Щорічному Посланні Президента України до Верховної Ради України 2012 року зазначено, що для сьогодні важливим завданням є "розкриття та реалізації *підприємницького потенціалу нації* як основного інституційного ресурсу розвитку ринкової економіки" [4, с. 71], а "Перспектива розбудови в Україні *суспільства знань* вимагає глибокого реформування освітньо-виховної сфери, що має здійснюватися на основі розумного поєднання *кращого зарубіжного досвіду* з національними традиціями" [4, с. 164]. Важливими механізмами розв'язання поставлених завдань є "посилення вищих навчальних закладів, які поряд із власне освітньою активно займаються науково-дослідною та *інноваційною* діяльністю, – дослідницьких університетів" [4, с. 165], передбачення "для наукових колективів можливості створення підприємств у спрощеному порядку для *комерціалізації результатів наукової діяльності* з урахуванням інтересів держави, відповідних наукових чи навчальних установ" [4, с. 166].

Метою дослідження є аналіз і узагальнення існуючих теоретичних і практичних досліджень в сфері університетського (академічного) підприємництва, формування базових понять із теорії підприємницьких ВНЗ для подальшого можливого їхнього використання у теорії і практиці підприємницької діяльності українських ВНЗ. У роботі розглядатимуться різні підходи, основи і теоретичні засади щодо визначення поняття підприємницького університету та розробки моделей підприємницьких ВНЗ, вивчатиметься ступінь дослідженості проблеми і шляхи подальших розвідок у цьому напрямі.

Стратегія дослідження в процесі аналізу різноманітних підприємницько-налаштованих ВНЗ базуватиметься на *системному принципі* з використанням структурно-функціонального, системно-діяльнісного, а також системно-генетичного підходів. У процесі емпіричного й теоретичного дослідження особливостей і шляхів університетського (академічного) підприємництва використовуватимуться *методи* абстрагування, аналізу і синтезу, індукції, дедукції, моделювання, аксіоматичний, статистичний, а також системно-структурні та теоретико-інформаційні методи досліджень.

Виклад основного матеріалу. Термін «академічний капіталізм» запропонував ще у 1990 році Е.Хаккет, який у своїй роботі "Наука як професія в 1990-х: Зміна організаційної культури науки" визначив важливі структурні зміни у науці та виявив залежність професійних науковців від зовнішніх джерел фінансування [див.: *The Journal of Higher Education, 1990. – Vol. 61, No. 3. – Pp.: 241–279*]. Далі важливою теоретичною роботою в цій галузі стала монографія С.Слотер і Л.Леслі [2], в якій вони зазначили, що для збереження або збільшення ресурсів викладачі повинні все більше конкурувати за "зовнішні" долари, пов'язані з ринково-орієнтованими дослідженнями у різних сферах прикладних, комерційних, стратегічних і цільових досліджень. Ці гроші можуть бути отримані у формі дослідницьких грантів і контрактів як наслідок партнерства з промисловістю і урядом, трансферу технологій або ж у формі залучення більшого числа студентів, здатних запропонувати вищу плату за навчання. Автори книги називають ринкову

або ринково-подібну (marketlike) діяльність ВНЗ як закладу, так і його співробітників – викладачів і науковців із залучення зовнішніх грошових коштів *академічним капіталізмом*. Головними суб'єктами академічного капіталізму виступають "підприємницько-орієнтовані ВНЗ" разом із своїм професорсько-викладацьким, науковим, інженерним і допоміжним персоналом (із обов'язковим залученням студентів).

1. Базові поняття з теорії підприємницьких ВНЗ

Поняття і концепції "підприємницького університету" досліджувалися і були винесеними на розгляд різними науковцями й у різні роки. Так, наприклад, значний внесок у дослідження феномену університетського підприємництва і розвиток теорії "підприємницького університету" зробили Г.Іцковіц, Б.Кларк, Дж.Крісман, Т. Гінес, С.Фрейзер, Д.Ділл, Й.Рьопке, Г.Саботски, Д.Кірбі, М.Джакоб, М.Лундквіст, Х.Хелсмарк, Г.Вільямс, Г.Константинов, С.Філоновичта багато інших дослідників і фахівців освітньої сфери. Вчені визначали головні властиві підприємницьким ВНЗ риси й характеристики і вважали, що *підприємницькими вважаються ВНЗ*:

- які заробляють кошти під час здійснення своєї статутної академічної діяльності – навчальної роботи (підготовка фахівців різних рівнів із наданням різних наукових ступенів), наукових досліджень (пошуку та генерації нових знань), дослідно-конструкторської і науково-виробничої діяльності (науково-технічні та інженерні розробки, створення новітніх технологій, методів і методик), досягають соціального ефекту в процесі громадської, суспільної та виховної роботи;
  - що сповідують академічний капіталізм, підпорядковуються корпоративній підприємницькій культурі та успішно функціонують в умовах академічного капіталізму;
  - що вдало комерціалізують результати своїх НДДКР (R&D) і ефективно використовують свої основні і допоміжні ресурси в комерційних цілях;
  - які успішно розвивають і впроваджують інновації (інноваційні технології), спін-офф (спін-аут) підприємства і запускають стартові (стартап) компанії (отримуючи від цього економічний ефект);
  - що успішно знаходять і використовують додаткові (диверсифіковані) джерела фінансування своєї статутної академічної діяльності;
  - що мають підприємницьке бачення та підприємницькі навички (риса характеру), знаходять і ефективно використовують підприємницькі можливості, у своїй освітньо-науковій діяльності застосовують підприємницькі прийоми у складі яких на головних позиціях знаходяться підприємці – найвищі управлінці (керівники директорату), керівники підрозділів, співробітники структурних одиниць (підрозділів);
  - які активно навчають студентів усіх категорій і слухачів курсів підприємству і наукам з організації і управління бізнесом, створюють бізнес-інкубатори, запрошують до викладацької роботи і практичного керівництва провідних (успішних) підприємців;
  - що вдало комерціалізують результати своїх НДДКР (R&D) і ефективно використовують свої основні і допоміжні ресурси в комерційних цілях;
  - які мають тісні зв'язки з промисловістю і бізнесом, активно сприяють місцевому/регіональному інноваційному розвитку та економічному зростанню нації;
  - випускники яких є результативними підприємцями, бізнесменами тощо.
- Існують різні підходи і погляди щодо віднесення підприємницько-орієнтованих

університетів, бізнес-коледжів і бізнес-шкіл до підприємницьких. Наведемо приклад різних підходів до класифікації підприємницьких ВНЗ (рис. 1) і їхніх ознак (рис. 2).

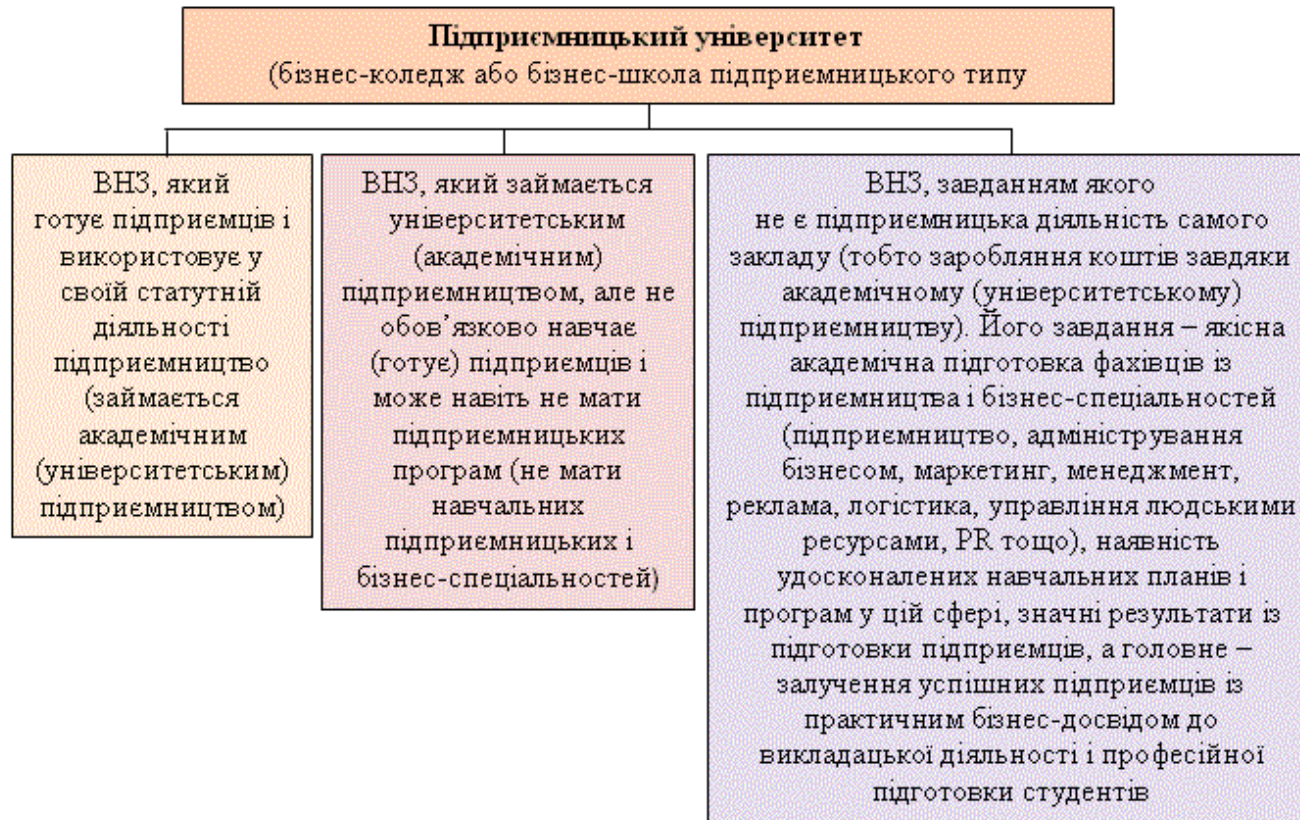

Рис. 1. Приклад різних підходів до класифікації університетів і коледжів як підприємницьких ВНЗ

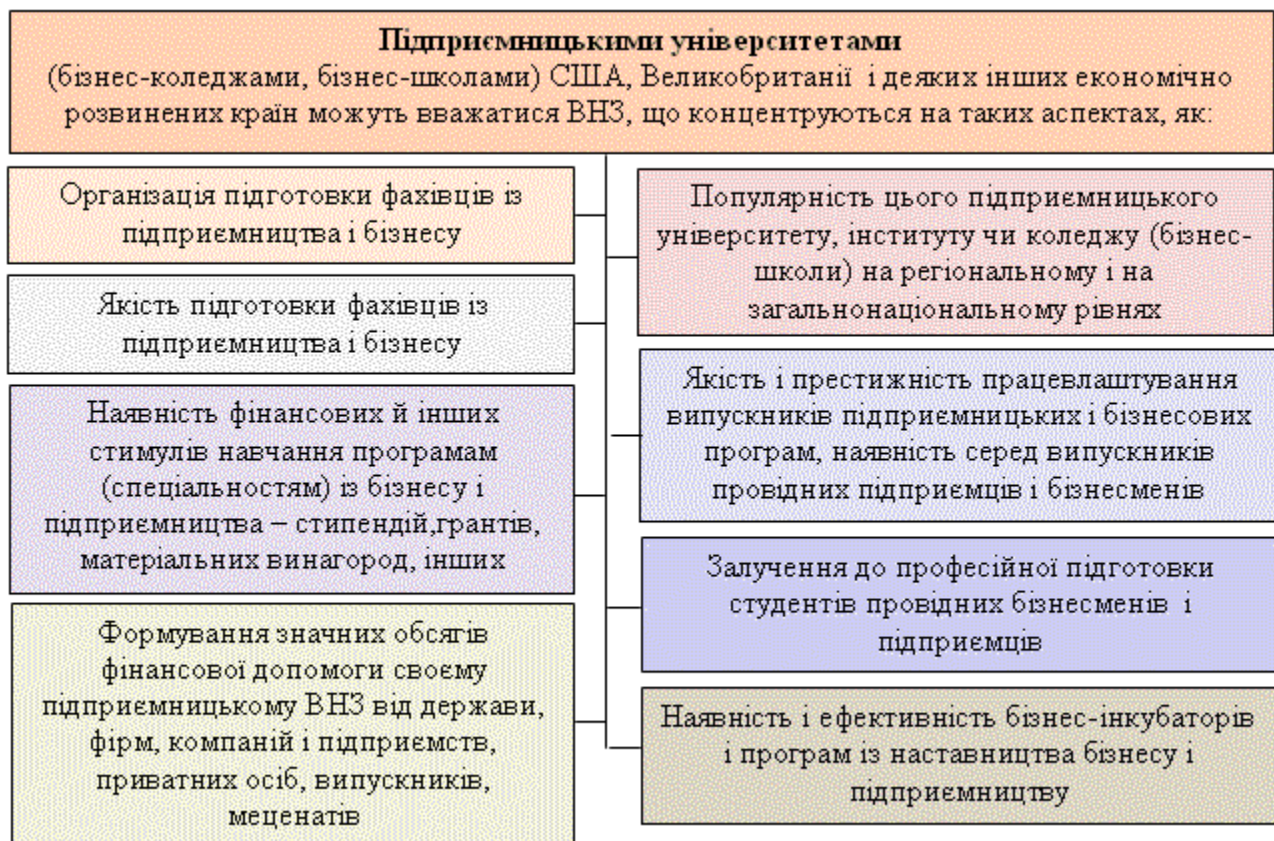

Рис. 2. Класифікація ознак підприємницьких ВНЗ

2. Визначення підприємницького університету (ВНЗ)

Розглянемо найбільш вживані варіанти визначення поняття підприємницького університету, введені в науковий обіг вченими і фахівцями сфери академічного (університетського) підприємництва (табл. 1).

Таблиця 1.

Варіанти визначення підприємницького університету (ВНЗ)

Рік, автор і бібл.*джерело	Визначення підприємницького університету (ВНЗ)
1983, Etzkowitz	Університети, які розглядають нові джерела фінансування як патенти,

H.[16]	дослідження в рамках договорів і вступ у партнерство (кооперацію) з приватним підприємством
1995, Chrisman J., Hynes T., Fraser S. [11]	Підприємницький університет спонукає (сприяє, включає в себе) "створення нових підприємств університетськими професорами (викладачами), технічними співробітниками або студентами
1995, Dill D. [15]	Трансфер (передача) університетських технологій визначається як формальне зусилля заробити на університетських дослідженнях шляхом приведення (впровадження) результатів досліджень у життя в якості комерційних підприємств (капіталізація університетських досліджень). У свою чергу, формальні зусилля визначаються як організаційні одиниці з прямою відповідальністю за просування (промоцію, сприяння) передачі технологій
1998, Clark B. R.[12]	Підприємницький університет активно прагне до інновацій у своїй роботі. Він хоче суттєво змінити характер діяльності організації для того, щоб виявитися у майбутньому у більш сприятливому положенні. Підприємницькі університети прагнуть стати «стійкими» університетами і важливими самостійними гравцями. Підприємливість інститутів одночасно можна вважати процесом і результатом
1998, Röpke J. [37; 38]	Підприємницький університет може означати три речі: сам університет, як організація, стає підприємницьким; члени університетського викладацького складу, студенти, співробітники перетворюють себе якимось чином у підприємців; а також взаємодія університету з зовнішнім середовищем, «структурний зв'язок» між університетом і регіоном слідує підприємницькому духу
1999, Subotzky G. [45]	Підприємницький університет характеризується більш щільним партнерством університету з бізнесом, більшою відповідальністю працівників (співробітників) за доступність зовнішніх джерел фінансування, а також менеджерським ідеалом інституційного управління, керівництва (лідерства) та планування
2002, Kirby D.A. [28]	Знаходячись у серці (центрі) будь-якої підприємницької культури, підприємницькі університети мають можливість здійснювати інновації, розпізнавати і створювати можливості, працювати в команді, приймати (брати на себе) ризики і відповідати на виклики часу
2003, Etzkowitz	Подібно до того, як університет готує окремих студентів і випускає їх у

Н.[17]	світ, підприємницький університет є природним інкубатором, що забезпечує структурну підтримку викладачам і студентам для ініціації (відкриття) нових підприємств: інтелектуальних, комерційних і спільних
2003, Jacob M., Lundqvist M., Hellsmark H. [26]	Підприємницький університет заснований як на комерціалізації (традиційно або історично створених курсів подальшої освіти, консультаційних послуг і розширенні діяльності), так і на комодитизації (поширенні патентів, продажі ліцензій або заснуванні студентами стартапів)
2003, Williams G. [48]	... не більше, ніж продавець послуг у галузі знань ...
2007, Константинов Г.Н., Филонович С.Р.[3]	Підприємницький університет – це вищий навчальний заклад, який систематично докладає зусиль із подолання обмежень у трьох сферах – генерації знань, викладанні і перетворенні знань у практику – шляхом ініціювання нових видів діяльності, трансформації внутрішнього середовища і модифікації взаємодії із зовнішнім середовищем
2008, Etkowitz H.[19]	Капіталізація знань – основа нової місії університету, що більш тісно пов'язує його із споживачами знань і що декларує його у якості самостійного економічного суб'єкту на динамічному ринку освітніх і наукових послуг. Основними принципами підприємницького університету є: здатність академічного керівництва визначати стратегічні цілі і досягати їх; правовий контроль за академічними ресурсами, включаючи матеріальну власність, таку як університетські будівлі, і інтелектуальну власність у вигляді результатів досліджень; організаційна здатність для трансферу технологій через патентування, ліцензування і створення інкубаторів; корпоративна підприємницька етика серед представників адміністрації, факультетів і студентів.

*Примітка. Втабл. 1, а також у табл. 3 і 4 вживаються скорочення: бібл. = бібліографічне; підпр-во = підприємництво; підпр-кі = підприємницькі; підпр-ка = підприємницька; підпр-кий = підприємницький; підпр-ке = підприємницьке; підпр-ку = підприємницьку; Великобрит. = Великобританія; універ-ких = університетських;; технологічн. = технологічний; напівструкт. = напівструктуровані; експеримент. = експериментальне; МІТ = Массачусетський технологічний інститут; національн. = національний; НДУ РФ = Нижгородський державний університет ім. М.І. Лобчевського – Національний дослідницький університет РФ.

3. Визначення концептуальних рамкових основ підприємницького ВНЗ

На базі положень інституційної економічної теорії проаналізуємо далі формальні та неформальні фактори навколишнього середовища, що розглядаються як рамкові основи (англ. **framework** – каркас, структура) для підприємницьких університетів. Нагадаємо, що підформальними інституціональними факторами (формальними інститутами) розуміються правила, створені і підтримувані спеціально уповноваженими людьми (державними чиновниками). Під неформальними інституціональними факторами (неформальними інститутами) звичайно розуміють загальноприйняті умовності та етичні кодекси поведінки людей. Інститут (від лат. Institutum – встановлення, установа) у цьому контексті розглядається не як ВНЗ, а як сукупність норм права, що охоплюють певне коло суспільних установлень (настанов або постанов). Визначення рамкових основ – формальних і неформальних чинників навколишнього середовища підприємницького університету (ВНЗ) подано в табл. 2.

Таблиця 2.

Концептуальні рамкові основи для підприємницьких університетів (ВНЗ) – формальні та неформальні чинники навколишнього середовища

Формальні інституціональні чинники (формальні інститути)	Неформальні інституціональні чинники (неформальні інститути)
1. Організаційні структури університету та вище університетське керівництво (уряд) <ul style="list-style-type: none"> · Місія · Організаційна структура · Стратегічне управління · Професійний менеджмент університетом · Незалежність · Гнучкість 	1. Університетське ставлення до підприємництва <ul style="list-style-type: none"> · Студенти · Професорсько-викладацький склад · Наукові та інші працівники університету
2. Заходи підтримки університетських стартапів <ul style="list-style-type: none"> · Інформація · Консультації · Бізнес-інкубатори · Центри для створення нових фірм · Наукові парки і т.і. 	2. Предмети з підприємництва в університеті <ul style="list-style-type: none"> · Методики викладання і навчання · Застосування інноваційних технологій · Залучення до викладання успішних підприємців-практиків тощо
3. Університетські програми навчання підприємництву <ul style="list-style-type: none"> · Докторантура 	3. Рольові моделі, кейсові студії (аналіз і розбір практичних ситуацій – дослідження за методом ситуаційного аналізу) та

<ul style="list-style-type: none"> · Магістерські і бакалаврські програми · Курси з підвищення кваліфікації і поглиблення знань, окремі курси за вибраними підприємницькими дисциплінами · Підприємницькі курси для початківців – учнів шкіл, домогосподарок, пересічних громадян тощо 	<p>університетська система нагород і заохочень</p> <ul style="list-style-type: none"> · Успіх студентів, професорсько-викладацького складу, наукових та інших працівників університету · Університетська система нагород та заохочень
---	--

Примітка. До *формальних* інституціональних чинників доцільно віднести організаційну структуру ВНЗ та уряд навчального закладу (вищий адміністративно-управлінський склад), заходи з підтримки у ВНЗ стартапів, а також наявність і розмаїття університетських освітніх програм і курсів із підприємництва. До *неформальних* інституціональних чинників доречно віднести ставлення ВНЗ (усіх типів його співробітників, студентів та їхніх батьків і спонсорів) до підприємництва, місце предмету з підприємництва у ВНЗ (методика викладання, інтенсивність, ефективність, якість навчання, зацікавленість у підприємницькому навчанні тощо), а також рольові моделі, кейсові студії (розгляд, розбір і вивчення практичних ситуацій, практичних випадків із реального бізнесу), ділові ігри, стажування і систему академічних університетських нагород і заохочень.

Концептуальні *рамкові основи* (засади) використовуються в дослідженнях з метою накреслити можливі напрямки діяльності (надати) кращий підхід до ідеї або думки. Концептуальні *рамкові основи* (теоретичні засади) є свого роду проміжними теоріями, що їх науковці намагаються підключити до всіх аспектів дослідження (наприклад, таких як: визначення проблеми, мети, методології; огляд літератури; збір та аналіз даних). Концептуальні *рамки* можуть слугувати картами (мапами), що надають узгодженості емпіричним дослідженням. У зв'язку з тим, що концептуальні *рамки* потенційно є такими близькими до емпіричного дослідження, вони можуть приймати різні форми залежності від питання або проблеми дослідження. Для досягнення таких цілей дослідження, як ініціативне початкове розвідування (пошук) або пошукові дослідження; опис або описові дослідження; вимірювання; прийняття рішень; пояснення; прогноз можуть використовуватися наступні концептуальні *рамкові основи* (засади): робоча гіпотеза; описові категорії; практичні ідеальні типи; моделі дослідження операцій; формальні гіпотези тощо.

Нижче, в таблиці 3 представимо теоретичні засади, що їх використовували різні дослідники у запропонованих ними моделях підприємницьких ВНЗ.

Таблиця 3.
Теоретичні засади (основи) моделей підприємницьких університетів

Автор(и) моделі, рік і бібл.	<p>Чинники навколишнього середовища</p>
------------------------------------	--

джерело	Формальні інституціональні чинники (формальні інститути)	Неформальні інституціональні чинники (неформальні інститути)
Clark B.R., 1998 [12]	1) Зміцнене (посилене) направляюче ядро (стрижень) 2) Розширена (розгалужена) периферія розвитку 3) Диверсифікована база фінансування (ресурсна база)	1) Стимульовані центральні академічні структури (академічна серцевина) 2) Інтегрована підприємницька культура
Sporn, B., 2001 [44]	1) Місія і цілі 2) Структура, менеджмент, вище управління і лідерське керівництво 3) Мережі, конгломерати і стратегічні альянси	1) Культура
Etzkowitz H., 2004 [18]	1) Взаємозалежність із промисловістю і урядом, незалежність у інших інституційних сферах 2) Гібридні організаційні форми 3) Капіталізація знань	1) Оновлення
Kirby D.A.,	1) Об'єднання	1) Визнання і винагорода

2006 [29]	(корпорація, реєстрація, оформлення в якості юридичної особи, фірми і т.п.) 2) Реалізація 3) Зв'язок (комунікація) 4) Організація 5) Заохочення і підтримка	2) Схвалення 3) Просування
Guerrero-Cano M., Kirby D., Urbano D., 2006 [22]	1) Організаційна структура 2) університету та університетський уряд (вище керівництво) 3) Університетські програми навчання підприємництва 4) Підтримка заходів в університеті зі створення стартапів, університетських та інших інкубаторів, підприємницької діяльності в університеті	1) Методологія викладання підприємницьких дисциплін і академічні системи винагород і заохочень 2) Інституційні цінності, університетське ставлення до підприємництва, рольові моделі
Rothaermel F. T., Agung S. D., Jiang L., 2007 [39]	1) Політика і технології	1) Культура

Внутрішні чинники		
Ресурси		Можливості
O'Shea R.P., Allen T. J., Chevalier A., Roche F., 2005 [32]; O'Shea R.P., Chugh H., Allen T. J., 2008 [33]	1) Капітал людських ресурсів (людський капітал) 2) Фінансові ресурси 3) Матеріальні ресурси 4) Комерційні ресурси	1) Статус і престиж 2) Мережі та альянси 3) Локалізація
Rothaermel F. T., Agung S. D., Jiang L., 2007 [39]	1) Агенти	1) Статус 2) Мережі 3) Локалізація

Далі, у табл. 4, у стислому вигляді наведемо дані щодо проведених різними вченими у різні роки емпіричних досліджень у підприємницьких університетах – різних моделей підприємницьких ВНЗ. У табл. 4 зазначено такі дані: автор(и) моделі, рік, бібл. джерело, об'єкт(и) дослідження; мета дослідження; теоретичні тарамкові основи (засади) різних моделей підприємницьких ВНЗ; методологія аналізу (дослідження); отримані результати.

Таблиця 4.
Емпіричні дослідження в підприємницьких університетах (ВНЗ)

Автор(и) моделі, рік, бібл. джерело, об'єкт(и) дослідження	Мета	Теоретичні та рамкові основи (засади)	Методологія	Результати
Формальні інституціональні чинники (формальні інститути)				

Keast, D., 1995, [27], Альберта, Канада	Ідентифікація підприємницької діяльності і організаційної структури для промоції (просування) досліджень	Підпр-во	Інтерв'ю з віце-президентом і директором із досліджень	Підприємництво і пов'язана з ним діяльність (заходи) або ініціативи стають все більше важливими для адміністраторів
Chrisman J., Hynes T., Fraser, S., 1995, [11], Альберта, Канада	Визначити вплив підприємницької діяльності	Підпр-во	Інтерв'ювання персоналу	Ідентифікація адміністративної ролі, вплив скорочення коштів і різних видів підприємницької діяльності
Slaughter S., Leslie L.L., 1997, [42], США, Австралія, Великобрит. і Канада	Визначення структур, які б відповідали змінам	Кейнсіанська і марксистська моделі	Інтерв'ю з професорами, науковцями і співробітниками університетів	Пояснення та розвиток концепції академічного капіталізму
Schmoch U., 1999, [41], ФРН і США	Аналіз взаємодії між університетом та промисловістю	Трансфер (передача) знань	Опис взаємодії	Ідентифікація спільного та відмінного, пов'язаних із формалізацією
Klofsten M., Jones-Evans D., 2000, [30], університети Ірландії та Швеції	Вивчення діяльності із залучення академічного персоналу до промисловості в двох невеликих країнах Європи	Академічне підпр-во	10 досліджень за методом ситуаційного аналізу і 1857 структурованих анкет опитування для всіх вчених	Вплив попереднього підприємницького досвіду серед вчених і професорів у обох країнах і практичне застосування підприємницького досвіду в діяльності з консультування та досліджень за контрактами

<p>Jacob M., Lundqvist M., Hellsmark, H., 2003,[26], технологічн. університет Чалмерс у Швеції</p>	<p>Опис і аналіз внутрішнього процесу трансформації</p>	<p>Підпр-кі університети (Clark B., 1998, [12])</p>	<p>За допомогою інтерв'ю з основними діючими особами внутрішніх процесів трансформації</p>	<p>Одним із важливих елементів, потрібних для інновацій, є макро- (бачення та реалізації) та мікро- (організація університету) рівні гнучкості та різноманітності</p>
<p>Ranga L.M., Debackere K., Von-Tunzelmann, N., 2003, [36], Католицький університет Левен, Бельгія</p>	<p>Дослідження впливу науково-промислових зв'язків на виробництво (продукування) знань академічними дослідницькими групами</p>	<p>Виробництво (продукування) знань, «потрійна спіраль»</p>	<p>Дані 2356 публікацій в Science Citation Index (SCI)</p>	<p>Припущено, що значна кількість звітів із фундаментальних досліджень груп академічних дослідників не здійснює впливу на прикладні дослідження</p>
<p>Zhao F., 2004, [51], університети Австралії</p>	<p>Вивчення питань пов'язаних із комерціалізацією університетських досліджень</p>	<p>Академічне підпр-во</p>	<p>Обширні інтерв'ю з академічними підприємцями та менеджерами з комерціалізації</p>	<p>Визначено та розглянуто основні питання у сфері навчання і запропоновано низку рекомендацій для підвищення загальної продуктивності комерціалізації досліджень в університетах</p>
<p>Lazzeretti L., Tavoletti E., 2005, [31], університет Твенте, Голландія</p>	<p>Показати, що мета місцевого економічного розвитку та устремління до міжнародного рівня і</p>	<p>Підпр-кі університети (Clark B., 1998, [12])</p>	<p>Пряме спостереження, деякі інтерв'ю та документація</p>	<p>Сильне підприємницьке бачення, прийняття і використання різних концепцій знань може бути ключем для досягнення як місцевих економічних завдань</p>

	міжнародної переваги не є суперечливими цілями			розвитку, так і міжнародної досконалості та переваги
Bernasconi A., 2005, [9], Католицький університет Чилі	Описання трансформації (перетворення) університету під впливом приватизаційного тиску	Підпр-кі університети (Clark B., 1998, [12])	Вторинні джерела	Отримані результати свідчать про орієнтацію на ринок як засіб виживання і зростання під тиском приватизації, ніж як результат стратегії «потрійної спіралі» університету
De Zilwa D., 2005, [13], університети Австралії	Представити профіль (набір) дій, що їх використовують університети для диверсифікації своїх потоків доходів	Категорії університетів і контрастні рівні незалежності	Вторинні дані, отримані з річних фінансових звітностей системи вищої освіти Австралії	Університети використовували тактику ізоморфізму і трансформували себе від перебування у стані жорсткої бюрократії до переходу до більш гнучкої мережі підприємств
Brennan M. C., Wall A.P., McGowan, P., 2005, [10], університети Великобрит.	Аналіз підприємницької діяльності і бар'єрів	Професори, вчені та корпоративне підпр-во	Інтерв'ю та обстеження	Ідентифікація різних типів академічних підприємців
Audretsch D., Lehrmann E., 2005, [7], універ-и ФРН	Порівняльний аналіз того, чи є технічні університети більш успішними в області комерціалізації знань, ніж інші університети	Академічне підпр-во, зростання фірм	276 первинних публічних пропозицій продажу акцій (ІРО) фірм у ФРН із 73 універс-ких регресійних моделей	Технічні університети не дають переваги ні у розміщенні фірми, ні у продуктивності і ефективності її роботи. Таким чином, необхідно більше, ніж просто цей тип університетів, для створення і

				розповсюдження знань
Debackere K., Veugelers R., 2005, [14], Католицький університет Левен, Бельгія	Документування та аналіз еволюції «ефективного університетського механізму передачі технологій»	Академічне підпр-во, інституційна економіка	Дослідження за методом ситуаційного аналізу (кейсові методи або кейс-стаді), вторинні джерела	Розвиток адекватної структури та процесів, що потребують ретельної уваги та підтримки з боку університетського менеджменту, а також – розвиток інституційного контексту
Powers J., McDougall P., 2005, [35], інтенсивні дослідницькі інституції США	Вивчення впливу особливих наборів ресурсів на два типи університетської діяльності з комерціалізації: додаткові доходи із створенням спін-офф компаній, а також первинне публічне розміщення акцій	Аналіз ступеня доступності ресурсів – ресурсний підхід або RBV, академічне підпр-во	120 інтенсивних дослідницьких університетів, інституцій (установ)	Отримані результати підтверджують, що фінансування університетів (університетські фінансові фонди), людський капітал і організаційні ресурси є найбільш значущими передвісниками (чинниками для отримання) додаткових доходів із створенням спін-офф компаній, а також первинних публічних розміщень акцій
Baldini N., Grimaldi R., Sobrero M., 2006, [8], університети Італії	Зосередження уваги на тому, як діяльність із патентування залежить від внутрішніх правил	Виробництво (продукування) знань і трансфер технологій	637 патентних заявок за період з 1965 по 2002 рік, вторинні бази даних, багатомірний (багатомірний) аналіз	Під впливом регулювання (застосування внутрішніх правил) кількість патентів значно (та стабільно) зросли. Ця інституційна характеристика позитивно вплинула на різницю у патентній діяльності
Eun J., Lee K., Wu G.,	Оцінити і	Потрійна спіраль, нова	Ситуація у КНР у	Університети

2006, [20], університети КНР	пояснити еволюцію перспективних університетських підприємств КНР	економіка науки	період із 1980-х по 1990-ті роки, вторинні дані	демонструють шлях від тісної інтеграції із промисловістю до поступового відділення від неї
Yokoyama K., 2006,[50], університети Японії та Великобрит.	Ретельно вивчити та структурувати організаційні зміни в японських і британських університетах, що є залученими до підприємницької діяльності	Підпр-кі університети (Clark B., 1998, [12]; Sporn B., 2001 [44])	4 дослідження за методом ситуаційного аналізу (Японія і Великобрит.), вторинні джерела (документація)	Нові інституційні стратегії (вище керівництво, менеджмент, лідерство і фінансування), а також зв'язки з іншими інституціями (установами) забезпечують п'ять типів підприємницьких університетів
Tijssen R.J.V., 2006,[46], університети країнОЕСР	Введення концепції (поняття), теорії і вимірювальних моделей для визначення стану (етапів) підприємницької орієнтації університету	Підпр-кі університети (Clark B., 1998 [12])	Кількісний підхід, база даних ОЕСР, багатофакторний (багатомірний) аналіз	Концептуальні рамки (основи) та модель науково-обґрунтованого вимірювання рівня (стану) підприємницької орієнтації університету у трьох фазах: прикладні дослідження; продукт (продукція); бізнес
Неформальні інституціональні чинники (неформальні інститути)				
Clark B.R., 1998,[12], університети Англії, Нідерландів, Шотландії,	Вивчення різних організаційних форм	Глобалізаційне підпр-во	Напівструкт. інтерв'ю, прямі спостереження і	Ідентифіковано п'ять центральних (основних) елементів

Швеції, Фінляндії	підприємницьких організацій		документація	підприємницьких університетів
Ryu M., 1998,[40],університет Йонсей, Корея	Вивчення того, як корейські університети та їхні професори реагували на запити (і відповідали вимогам) утворення знань	Підпр-ка вченість (підпр-кий досвід)	Напівструкт. інтерв'ю з постійно працюючими професорами (чоловіками)	Визначення стратегічного планування і розвиток академічних послуг
22. Hsu D.H., Roberts E.B., Eesley C.E., 2007, [25], MIT, США	Аналіз основних моделей і тенденцій у розвитку підприємництва серед інженерно- технологічних випускників університету (починаючи з 1930-х років)	Підпр-кі наміри – налаштованість на підпр-во	Підприємства, засновані випускниками MIT, багатофакторний (багатомірний) аналіз	Кількість випускників- підприємців збільшується відповідно до розвитку бізнесу і підприємницькому оточенню (бізнес- середовищу). Насправді, це дійсно засвідчує важливість зміцнення й нарощування науково- дослідницької діяльності
Формальні і неформальні інституціональні чинники				
Sporn B., 2001, [44], університети США, Італії та Австралії	Дослідити стратегію адаптування до змін у навколишньому середовищі	Підходи, пов'язані з силами навколишнього середови ща і структурами університетів	6 тематичних досліджень інституцій за методом ситуаційно го аналізу, що відображують зміни навколишнього середовища і мають	Визначення найважливіших чинників, пов'язаних з процесом адаптації: навколишнє середовище, культура, структура, адміністрація, управління та лідерство (вище керівництво)

			історію адаптації	
Poole D., 2001, [34], університети Австралії	Визначення типів міжнародних стратегій	Підходи, пов'язані з міжнародними стратегіями	Інтерв'ю з відповідальними за цю сферу діяльності	Визначення структури, сприйняття учасників та успішних і невдалих факторів (чинників)
Грудзинский А.О., 2004, [1], НДУ РФ	Визначення методів стратегічного проектно-орієнтованого управління інноваційною діяльністю підприємницького університету	Професійна підпр-ка проектно-орієнтована модель університету	Прямі дослідження, експеримент. проектування і випробування, вторинні джерела	Модель, структура і основні принципи діяльності інноваційних дослідницьких проектно-орієнтованих підприємницьких університетів
Heffernan T., Poole D., 2005, [24], Малайзія, Гонконг, Сінгапур	Визначення ключових чинників, пов'язаних із відносинами з іншими університетами	Міжнародна освіта	10 досліджень за методом ситуаційного аналізу, інтерв'ю	Визначено ключові чинники (фактори), пов'язані з довірою, компромісом, комунікацією та культурою

<p>Guerrero M., Urbano D., 2007, [23], автономний університет Барселони, університети Іспанії</p>	<p>Визначення чинників навколишнього середовища, які впливають на створення та розвиток підприємницьких університетів</p>	<p>Потрійна місія: навчання, дослідження і трансфер (передача) знань</p>	<p>Експертне опитування, дослідження за методом ситуаційного аналізу (кейсові методи або кейс-стаді), збір даних і їхній аналіз</p>	<p>Нова пропозиція моделі підприємницького університету</p>
<p>Smilor R., O'Donnell N., Stein G., Welborn R.S.III, 2007, [43], центри високих технологій США</p>	<p>Дослідити ті двигуни (рушійні сили), які сформуvalи найбільш проактивні і підприємницькі підходи для створення дослідницьких підприємницьких університетів</p>	<p>Виробництво (продукування) знань, трансфер технологій</p>	<p>4 тематичні дослідження за методом ситуаційного аналізу (кейсові методи або кейс-стаді), в підприємницькому регіоні, вторинні дані</p>	<p>Дослідження за методом ситуаційного аналізу виявити вплив організації, лідерства, рольових моделей, фінансових ресурсів, а також переваги всередині дослідницького підприємницького університету</p>
<p>Wong P.-K., Ho Y.-P., Singh A., 2007, [49], Національн. університет Сінгапуру</p>	<p>Дослідити, як азіатські університети відповідають на глобалізацію економіки знань</p>	<p>Виробництво (продукування) знань і економічний розвиток</p>	<p>Тематичні дослідження за методом ситуаційного аналізу (кейсові методи або кейс-стаді), вторинні дані</p>	<p>Репрезентує (демонструє) перехід у Сінгапурі від малої і нової промислової економіки до економіки, заснованої на знаннях</p>

Ступінь (рівень) доступності ресурсів (RBV)

<p>O'Shea R., Allen T. J., Chevalier A., Roche F., 2005, [32], університети США</p>	<p>Проаналізувати, чому деякі університети є більш успішними, ніж інші в утворенні (генерації) спін-офф</p>	<p>Ресурсний підхід або RBV: інституційні, людські, фінансові, комерційні ресурси</p>	<p>Використання панельних даних за період із 1980 до 2001 року</p>	<p>Наявність доступних університету ресурсів та їхня комбінація впливали на різницю в спін-офф діяльності (в активності утворення спін-офф)</p>
<p>Константинов Г.Н., Филонович С.Р., 2007,[3], університети світу, зорієнтовані на підпр-ку діяльність</p>	<p>Визначити, як подолати розрив між трьома культурами: гуманітарною, науковою і діловою (бізнесовою) і як здолати ресурсні обмеження</p>	<p>Ресурсний підхід або RBV: інституційні, людські, фінансові, комерційні ресурси</p>	<p>Теоретичні дослідження,аналіз бібл. джерел і вторинних даних</p>	<p>Підприємницькі університети можуть подолати розрив між гуманітарною, науковою і діловою культурою, ресурсні обмеження і бути важливою частиною промислових кластерів, сприяти розвитку регіонів. Вони повинні приділяти більше уваги створенню соціальних мереж (зокрема, через діяльність своїх випускників)</p>
<p>O'Shea R., Chugh H., Allen T. J., 2008, [33], MIT, США</p>	<p>Пояснити анатомію підприємницького університету</p>	<p>Ресурсний підхід або RBV</p>	<p>Тематичні дослідження за методом ситуаційного аналізу (кейс-стаді), вторинні бази даних, інтерв'ю</p>	<p>Факти свідчать про те, що чотири атрибути є важливими для підтримки утворення спін-офф (спін-офф діяльності): індивідуальні особи, організація, культура та навколишнє середовище</p>

Висновки. Академічний капіталізм є недавно сформованою формою підприємництва та комерціалізації результатів діяльності в сфері науки, освіти та науково-освітнього обслуговування в умовах ринкових відносин. Феномен академічного(університетського)

підприємництва, як і новий тип комерційно-орієнтованих підприємницьких університетів, також є результатом проникнення принципів ринкової економіки в суто академічну – освітню, наукову, проектно-конструкторську та інженерно-технічну діяльність ВНЗ. Значна кількість досліджень з феномену університетського підприємництва свідчить про важливість і результативність діяльності підприємницьких ВНЗ в умовах глобалізації і тотальної комерціалізації усіх сфер людської діяльності. Значна кількість різноманітних досліджень моделей підприємницьких ВНЗ підтверджує ефективність їхньої діяльності, відчутні успіхи в укріпленні свого фінансового стану і матеріально-технічної бази. Майже усі дослідницькі підприємницькі ВНЗ виділяються своєю незалежністю від джерел фінансування, впливають на місцеве економічне зростання, а деякі – на економічні та науково-технологічні здобутки націй. Позитивний досвід провідних зарубіжних підприємницьких ВНЗ є корисним для вивчення в умовах українських реалій, може слугувати зразком підприємницької і ділової активності для вітчизняних ВНЗ, підтверджувати необхідність ділової співпраці університетської (академічної) науки із промисловістю (бізнесом) за дієвої підтримки влади.

Література

1. **Грудзинский А.О.** Проектно-ориентированный университет. Профессиональная предпринимательская организация вуза. Монография. Н.Новгород: Изд-во ННГУ, 2004. – 370 с.
2. **Ицковиц Г.** Тройная спираль. Университеты – предприятия – государство. Инновации в действии: монография / Г.Ицковиц; пер. с англ. под ред. А.Ф.Уварова. – Томск: изд-во Том. гос. ун-та систем упр. и радиоэлектроники, 2010. – 237 с.
3. **Константинов Г.Н., Филонович С.Р.** Что такое предпринимательский университет // Вопросы образования, 2007. – № 1. – С. 49–62.
4. **Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2012 році** : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К.: НІСД, 2012. – 256 с.
5. **Романовський О.О.** Феномен підприємництва в університетах світу : монографія. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 504 с.
6. **Audretsch D.B., Phillips R.J.** Entrepreneurship, State Economic Development Policy, and the Entrepreneurial University (February 15, 2007). Available at SSRN:<http://ssrn.com/abstract=963401> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.963401> or http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=963401 – 38 p.
7. **Audretsch D.B., Lehrmann E.E.** Does the Knowledge Spillover Theory of Entrepreneurship hold for regions? // Research Policy, 2005. – Vol. 34. – Is. 8. – Pp. 1191–1202.
8. **Baldini N., Grimaldi R., Sobrero M.** Institutional changes and the commercialization of academic knowledge: A study of Italian universities' patenting activities between 1965 and 2002. // Research Policy, 2006. – Vol. 35. – Is. 4. – Pp. 518–532.
9. **Bernasconi A.** University Entrepreneurship in a Developing Country: The Case of the P. Universidad Catolica de Chile, 1985-2000. // Higher Education, 2005. – Vol. 50. – Is. 2. – Pp. 247-274.
10. **Brennan M.C., Wall A.P., McGowan P.** Academic Entrepreneurship. Assessing preferences in nascent entrepreneurs. // Journal of Small Business and Enterprise Development, 2005. – Vol. 12. – Is. 3. – Pp. 307-322.

11. **Chrisman J., Hynes T., Fraser S.** Faculty Entrepreneurship and Economic development: The Case of the University of Calgary. // *Journal of Business Venturing*, July 1995. – Volume 10. – Is. 4. – Pp. 267-281.
12. **Clark B.R.** *Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformations.* Oxford: Pergamon-Elsevier Science, 1998. – 180 p.
13. **De Zilwa D.** Using Entrepreneurial Activities as a means of survival: Investigating the processes used by Australian Universities to diversify their revenue streams. // *Higher Education*, 2005. – Vol. 50. – Is. 3. – Pp. 387-411.
14. **Debackere K., Veugelers R.** The role of academic technology transfer organizations in improving industry science links. // *Research Policy*, 2005. – Vol. 34. – Is. 3. – Pp. 321-342.
15. **Dill D.** University-industry entrepreneurship: the organization and management of American university technology transfer units. // *Higher Education*, 1995. – Vol. 29, No. 4. – Pp. 369-384.
16. **Etzkowitz H.** Entrepreneurial Scientists and Entrepreneurial Universities in American Academic Science. // *Minerva*, 1983. – Vol. 21. – Is. – 2-3. – Pp. 198-233.
17. **Etzkowitz H.** Research groups as 'quasi firms': the invention of the entrepreneurial university. // *Research Policy*, 2003. – Vol. 32. – Is. 1. – Pp. 109-121.
18. **Etzkowitz H.** The evolution of the Entrepreneurial University. // *International Journal of Technology and Globalization*, 2004. – Vol. 1. – No. 1. – Pp. 64-77.
19. **Etzkowitz H.** *The Triple Helix: University-Industry-Government Innovation in Action.* – New York & London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2008 - 164 p.
20. **Eun J.-H., Lee K., Wu G.** Explaining the university-run enterprises in China: A theoretical framework for university–industry relationship in developing countries and its application to China. // *Research Policy*, 2006. – Vol. 35. – Is. 9. – Pp. 1329–1346.
21. **Gibb, Allan and Hannon, Paul.** Towards the Entrepreneurial University? National Council for Graduate Entrepreneurship. Working Paper 035/2006 // The NCGE Working Paper series, September 2006. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ncge.org.uk/communities/index.php> (Дата звернення: 10.11.2011).
22. **Guerrero-Cano M., Kirby D., Urbano, D.** A literature review on entrepreneurial universities: An institutional approach. Working Paper Series, 06/8. / Business Economics Department. Autonomous University of Barcelona, June 2006. – 28 p. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://webs2002.uab.es/dep-economia-empresa/Jornadas/Papers/2006/Maribel.pdf> (Дата звернення: 11.07.2011).
23. **Guerrero M., Urbano D.** Entrepreneurial Universities: The Case of Autonomous University of Barcelona. Research work / Creación, Estrategia y Gestión de Empresas Departament d’Economia de l’Empresa Universitat Autònoma de Barcelona, May 2007. – 84 p. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://idem.uab.es/treballs%20recerca/Maribel%20Guerrero.pdf> (Дата звернення: 10.08.2011).
24. **Heffernan T., Poole D.** In Search of the Vibe: Creating Effective International Education Partnerships. // *Higher Education*, 2005. – Vol. 50. – Is. 2. – Pp. 223-245.
25. **Hsu D.H., Roberts E.B., Eesley C.E.** Entrepreneurs from technology-based universities: Evidence from MIT. // *Research Policy*, 2007. – Vol. 36. – Is. 5. – Pp. 768–788.
26. **Jacob M., Lundqvist M., Hellsmark H.** Entrepreneurial transformations in the Swedish University system: the case of Chalmers University of Technology. // *Research Policy*, 2003. – Vol. 32. – Is. 9. – Pp. 1555-1569.

27. **Keast D.** Entrepreneurship in Universities: Definitions, Practices and Implications. // Higher Education Quarterly, 1995. – Vol. 49. – Is. – 3. Pp. 248-266.
28. **Kirby D.A.** Entrepreneurship.UK: Maidenhead, McGraw-Hill Higher Education, July 2002. – 360 p.
29. **Kirby D.A.** Creating entrepreneurial universities in the UK: Applying entrepreneurship theory to practice. // Journal of Technology Transfer, 2006. – Vol. 31. – Is. 5. – Pp. 599–603.
30. **Klofsten M., Jones-Evans D.** Comparing Academic Entrepreneurship in Europe-The Case of Sweden and Ireland. // Small Business Economics, 2000. – Vol. 14. – Is. 4. – Pp. 299-310.
31. **Lazzeretti L., Tavoletti E.** Higher Education Excellence and Local Economic Development: The Case of the Entrepreneurial University of Twente. // European Planning Studies, 2005. – Vol. 13. – Is. 3. – Pp. 475-493.
32. **O’Shea R.P., Allen T. J., Chevalier A., Roche F.** Entrepreneurial orientation, technology transfer and spin-off performance of US universities. // Research Policy, 2005. – Vol. 34. – Is. 7. – Pp. 994–1009.
33. **O’Shea R.P., Chugh H., Allen T. J.** Determinants and consequences of university spin-off activity: A conceptual framework. // Journal of Technology Transfer, 2008. – Vol. – 33. – No. 6. – Pp. 653–666.
34. **Poole D.** Moving towards professionalism: The strategic management of international education activities at Australian universities and their Faculties of Business. // Higher Education, 2001. – Vol. 42. – Is. 4. – Pp. 395-435.
35. **Powers J.P., McDougall P.P.** University start-up formation and technology licensing with firms that go public: A resource based view of academic entrepreneurship. // Journal of Business Venturing, 2005. – Vol. 20. – Is. 3. – Pp. 291–311.
36. **Ranga L.M., Debackere K., Von-Tunzelmann N.** Entrepreneurial universities and the dynamics of academic knowledge production: A case study of basic vs. applied research in Belgium. // *Scientometrics*, 2003. – Vol. 58. – Is. 2. – Pp. 301-320.
37. **Röpke J.** The Entrepreneurial University. Innovation, academic knowledge creation and regional development in a globalized economy. // Department of Economics, Philipps-Universität Marburg, Germany, September 16, 1998. – p. 2 (15 p.). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ucol.mx/acerca/coordinaciones/cgic/cgic/Ejeinvestigacion/Bibliografia/universidad%20empnde%20alemania.pdf> (Дата звернення: 01.02.2012).
38. **Röpke J.** The Entrepreneurial University, Innovation, academic knowledge creation and regional development in a globalized economy. Working Paper Department of Economics, Philipps- Universität Marburg, Germany, 5.1.2000. – p. 3 (19 p.). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://etc.online.uni-marburg.de/LinkedDocuments/mafex_rj_entreuni.pdf (Дата звернення: 01.02.2012).
39. **Rothaermel F. T., Agung S. D., Jiang L.** University entrepreneurship: a taxonomy of the literature. // Industrial and Corporate Change, 2007. – Vol. 16. – Is. 4. – Pp. 691–791.
40. **Ryu M.** A muted voice in academe: The Korean version of entrepreneurial scholarship. // *Higher Education*, 1998. – Vol. 35. – Is. 1. – Pp. 9–26.
41. **Schmoch U.** Interaction of Universities and Industrial Enterprises in Germany and the United States – a Comparison. // Industry and Innovation, 1999. – Vol. 6. – Is. 1. – Pp. 51-69.
42. **Slaughter S., Leslie L.** Academic capitalism. Politics, Policies, and the Entrepreneurial University. Baltimore, MA, U.S.A.: The John Hopkins University Press, 1997. – 276 p.

43. **Smilor R., O'Donnell N., Stein G., Welborn R.S.III.** The research university and the development of high-technology centers in the United States. // *Economic Development Quarterly*, 2007. – Vol. 21. – Is. 3. – Pp. 203–222.
44. **Sporn B.** Building Adaptive Universities: Emerging Organisational Forms Based on Experiences of European and US Universities. // *Tertiary Education and Management*, 2001. – Vol. 7. – No. 2. – Pp. 121-134.
45. **Subotzky G.** Alternatives to the Entrepreneurial University: New Modes of Knowledge Production in Community Service Programs. // *Higher Education*, December 1999. – Vol. 38. – No. 4. – Pp. 401-440.
46. **Tijssen R.J.W.** Universities and industrially relevant science: Towards measurement models and indicators of entrepreneurial orientation. // *Research Policy*, 2006. – Vol. 35. – Is. 10. – Pp. 1569–1585.
47. **Thorp H., Goldstein B.** Engines of Innovation: The Entrepreneurial University in the Twenty-First Century. – USA: Chapel Hill, The University of North Carolina Press, 2010. – 170 p.
48. **Williams G.** The Enterprising University: Reform, Excellence and Equity. / Edited by Gareth Williams. Buckingham [England]; Philadelphia, PA: Society for Research into Higher Education: Open University Press, 2003. – 193 p.
49. **Wong P.-K., Ho Y.-P., Singh A.** Towards an 'entrepreneurial university' model to support knowledge-based economic development: The case of the national university of Singapore. // *World Development*, 2007. – Vol. 35. – Is. 6. – Pp. 941–958.
50. **Yokoyama K.** Entrepreneurialism in Japanese and UK Universities: Governance, management, leadership and funding. // *Higher Education*, 2006. – Vol. 52. – Is. 3. – Pp. 523–555.
51. **Zhao F.** Academic Entrepreneurship: Case study of Australian Universities. // *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 2004. – Vol. 5. – Is. 2. – Pp. 91-97.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2012р.